

Projektnamn:	AI för Export - Digital konkurrenskraft från Västerbotten
Projektägare:	Handelskammarens Service, AC län AB
RUS prioriterad område:	Prioritering 2: Västerbotten - en region med platsbaserad hållbar näringslivsutveckling
RUS delprioritering:	2.2 Växande, starkare företag och nya livskraftiga företag
Berörda län	Västerbotten
Berörda kommuner	Bjurholm, Robertsfors, Storuman, Malå, Norsjö, Vännäs, Dorotea, Umeå, Vindeln, Nordmaling, Åsele, Sorsele, Skellefteå, Vilhelmina, Lycksele
Sökt belopp:	5 716 348 kr
Sökt projektkostnad:	14 290 871 kr
Projektperiod:	2026-08-10 - 2029-09-30

Sammanfattande beskrivning till Projektbanken

Projektet AI för Export - Digital konkurrenskraft från Västerbotten stärker regionens internationella konkurrenskraft genom att omsätta digitalisering och AI i praktisk handling hos exportinriktade SME. Trots stort intresse saknas ofta struktur, genomförandekapacitet och tillgång till kvalificerad spetskompetens. Projektet kombinerar fördjupat stöd till ett antal pilotföretag med bred regional spridning av metoder och resultat. I nära samverkan med Umeå universitet och genom långsiktig studentsamverkan skapas ömsesidiga relationer mellan näringsliv och akademi. Målet är att stärka regionens genomförandeförmåga, minska geografiska skillnader och bygga ökad regional resiliens.

Förslag till beslut

Handelskammarens Service, AC län AB beviljas **5 716 348** kr, dock högst **40,00 %** av godkända kostnader uppgående till 14 290 871 kr för projektet *AI för Export - Digital konkurrenskraft från Västerbotten* för projektperioden 2026-08-10 - 2029-09-30. Beslutet har fattats med stöd av förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Medel disponeras ur anslaget 1:1.

REGION VÄSTERBOTTEN beviljar stöd av följande skäl:

Projektet uppfyller kraven fastställda i Region Västerbottens Agenda för hållbar finansiering och bidrar i hög grad till de prioritetshöjande aspekterna Sammanhållen region och Hållbar regional tillväxt.

Projektet följer intentionerna i RUS Prioritering 2: Västerbotten - en region med platsbaserad hållbar näringslivsutveckling samt delprioritering 2.2 Växande, starkare företag och nya livskraftiga företag.

Bedömda resultat och konsekvenser

Urvalskriterier och prioriteringar

I nedanstående två tabeller framgår hur projektet uppfyller Region Västerbottens krav och prioritetshöjande aspekter fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering.

KRAV fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering	Nej	Ja
Projektet är avgränsad från den sökandes ordinarie verksamhet i fråga om tid, ekonomi och arbetsinsats		X
Projektet har en projektlogik som visar vilka problem ska lösas, vad ska uppnås, genom vilka åtgärder projektets mål uppnås och med vilka resurser detta görs		X
Jämställdhet är integrerad i projektet		X
Mångfald inklusive integration och andra sociala aspekter är integrerad i projektet		X
Ekologisk hållbarhet är integrerad i projektet		X
Ekonomisk hållbarhet är integrerad i projektet		X

PRIORITETSHÖJANDE ASPEKTER fastställda i Agenda för hållbar finansiering	Inte alls	I låg grad	Delvis	I hög grad	I mycket hög grad
Projektet bidrar till att Västerbotten är en sammanhållen region				X	
Projektet bidrar till hållbar regional tillväxt				X	
Projektet bidrar till positiva hållbarhetseffekter genom insatser som i huvudsak syftar till att hantera regionala hållbarhetsutmaningar inom jämställdhet, mångfald inklusive integration och andra sociala dimensioner och miljö och klimat.					

Sammanfattande bedömning

Projektet uppfyller kraven fastställda i Region Västerbottens Agenda för hållbar finansiering och bidrar i hög grad till de prioritetshöjande aspekterna Sammanhållen region och Hållbar regional tillväxt.

Projektet följer intentionerna i RUS Prioritering 2: Västerbotten - en region med platsbaserad hållbar näringslivsutveckling samt delprioritering 2.2 Växande, starkare företag och nya livskraftiga företag.

Projektlogik

AI för Export har en godkänd projektlogik eftersom det tydligt utgår från ett definierat regionalt problem: att exportinriktade små och medelstora företag har låg genomförandekapacitet att omsätta digitalisering och AI i praktisk affärsnytta. Projektet visar en klar koppling mellan identifierade behov, valda aktiviteter och konkreta prestationer, såsom företagsvisa handlingsplaner, kompetensinsatser och strukturerad samverkan med akademien. Dessa prestationer är logiskt kopplade till kortsiktiga effekter i form av stärkt förmåga och förändrade arbetssätt hos företagen, samt till långsiktiga effekter som ökad konkurrenskraft, minskade regionala skillnader och stärkt kompetensförsörjning. Projektet är dessutom tydligt avgränsat, resursmässigt realistiskt och integrerar sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv genom hela kedjan från insats till effekt, vilket sammantaget uppfyller kraven på en sammanhängande och trovärdig projektlogik.

Hållbarhetsintegrering

AI för Export har en godkänd hållbarhetsintegrering eftersom hållbarhet är inbyggd i projektets mål, aktiviteter och förväntade resultat snarare än behandlad som ett sidospår. Projektet stärker den ekonomiska hållbarheten genom att öka exportföretagens långsiktiga konkurrenskraft, produktivitet och omställningsförmåga med hjälp av ansvarsfull användning av AI. Social hållbarhet integreras genom kompetenshöjande insatser som riktas brett till små och medelstora företag och bidrar till inkluderande tillväxt samt minskade kompetensgap mellan företag och individer. Projektet främjar jämlikhet genom att säkerställa likvärdig tillgång till kunskap, stöd och nätverk oberoende av företagens storlek, könsfördelning eller geografiska läge. Ekologisk hållbarhet beaktas genom att AI-lösningar kopplas till effektivare resursanvändning, minskat spill och mer datadrivet beslutsfattande i exportrelaterade processer. Hållbarhetsrisker identifieras och hanteras genom fokus på ansvarsfull AI, dataskydd och etiska tillämpningar i företagens affärsutveckling. Projektet har en tydlig logik för hur insatser bidrar till varaktiga strukturella förändringar snarare än kortsiktiga effekter. Sammantaget visar AI för Export en systematisk, relevant och trovärdig integrering av hållbarhet i både genomförande och långsiktiga effekter.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Projektet är avgränsat från sökandes ordinarie verksamhet i fråga om aktivitet, tid och resurser.

Sammanhållen region

AI för Export bidrar till en mer sammanhållen region genom att minska skillnader i förutsättningar mellan exportföretag i olika delar av regionen. Projektet riktar sig särskilt till små och medelstora företag som annars har begränsad tillgång till avancerad digital kompetens och strategiskt stöd. Genom gemensamma insatser, nätverk och kunskapsutbyte skapas broar mellan företag, branscher och geografier. Projektet bygger på samverkan mellan näringsliv, akademi och offentliga aktörer, vilket stärker regionala innovationssystem och gemensamma utvecklingsstrukturer. Samarbete med lärosäten och innovationsmiljöer bidrar till att forskning och avancerad kunskap kommer fler företag till del. Projektet skapar långsiktiga relationer och arbetssätt som lever vidare efter projekttidens slut och stärker regionens samlade kapacitet. Genom att företag utvecklas parallellt snarare än isolerat ökar möjligheterna till samordning, lärande och gemensam riktning. Sammantaget bidrar AI för Export till att bygga funktionella samband, gemensam utveckling och ökad tillit mellan aktörer i hela regionen.

Hållbar regional tillväxt

AI för Export bidrar till hållbar regional tillväxt genom att stärka exportföretagens långsiktiga konkurrenskraft med hjälp av strategisk och ansvarsfull användning av AI. Genom att höja företagens produktivitet, innovationsförmåga och internationaliseringskapacitet skapas bättre förutsättningar för varaktig ekonomisk utveckling i regionen. Projektet fokuserar på små och medelstora företag, vilket breddar tillväxtbasen och minskar sårbarheten i det regionala näringslivet. Kompetensutveckling och strukturerad affärsutveckling bidrar till att tillväxt sker utan att ske på bekostnad av social eller ekologisk hållbarhet. Sammantaget stödjer projektet en balanserad tillväxt där ekonomisk utveckling kombineras med lärande, omställningsförmåga och långsiktigt värdeskapande.

Sammanfattande beslutsmotivering

Den sammanfattande bedömningen är att projektet bör beviljas stöd.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

-

Resurser och finansiering

-

Bilagor

-

Beslut expedieras till

Ansvarig verksamhetschef: Nils Enwald

Projekt-PM

ÄrendelD
20379041Diarie-nr
REGAC 94-2026

Sammanfattning

Projektet AI för Export - Digital konkurrenskraft från Västerbotten stärker regionens internationella konkurrenskraft genom att omsätta digitalisering och AI i praktisk handling hos exportinriktade SME. Trots stort intresse saknas ofta struktur, genomförandekapacitet och tillgång till kvalificerad spetskompetens. Projektet kombinerar fördjupat stöd till ett antal pilotföretag med bred regional spridning av metoder och resultat. I nära samverkan med Umeå universitet och genom långsiktig studentsamverkan skapas ömsesidiga relationer mellan näringsliv och akademi. Målet är att stärka regionens genomförandeförmåga, minska geografiska skillnader och bygga ökad regional resiliens.

Vilket/vilka problem vill projektet lösa?

Projektets primära målgrupp är små och medelstora företag i Västerbotten som exporterar eller har ambition att stärka sin internationella närvaro. Företagen verkar inom flera branscher men delar en gemensam utmaning: de ser potentialen i digitalisering och AI, men saknar strategi, genomförandekapacitet och tillgång till relevant spetskompetens för att omsätta tekniken i praktiken.

Erfarenheterna från Boosting Gateway2Export visar att intresset är stort, men att steget från inspiration till implementering är svårt. Företagen efterfrågar långsiktigt, praktiskt stöd. Projektet riktar sig därför till en grupp företag som är beredda att arbeta strukturerat över tid och fungera som piloter i en modell för regional utveckling.

Den direkta målgruppen består av ett begränsat antal företag som deltar i fördjupade utvecklingsspår. Syftet är dock inte att skapa en exklusiv insats för några få, utan att använda dessa företag som motorer i en bredare regional systemförändring. Genom att utveckla, testa och dokumentera metoder i verkliga exportprocesser skapas trovärdiga exempel som kan spridas till många fler företag i länet.

Den indirekta målgruppen omfattar därför exportintresserade SME i hela Västerbotten, särskilt i inlandskommuner där tillgången till specialistkompetens, nätverk och akademisk samverkan ofta är mer begränsad. Genom regionala seminarier, öppna kunskapsträffar och systematisk spridning säkerställs att metoder och resultat kommer hela regionen till del.

Umeå universitet och dess studenter utgör samtidigt en central målgrupp och partner i projektet. Universitetets roll är tvådelad och ömsesidig. Dels bidrar forskare och experter med metodstöd och aktuell kunskap inom AI, digitalisering och förändringsledning. Dels integreras studenter genom praktik, projektkurser och examensarbeten i företagens verkliga utvecklingsarbete.

Detta skapar värde åt båda håll. Företagen får tillgång till akademisk kompetens, nya perspektiv och en möjlighet att bygga relationer med framtida arbetskraft. Universitetet och studenterna får samtidigt direkt inblick i regionala företags faktiska affärsutmaningar,

vilket stärker utbildningarnas relevans, forskningsanknytningen och förståelsen för näringslivets behov. På så sätt minskar avståndet mellan akademi och näringsliv, och en mer långsiktig samverkansstruktur etableras.

Projektet verkar i en företagsstruktur där män är överrepresenterade i ledande positioner och där kuststäder generellt har närmare till resurser än inlandet. Genom medveten geografisk spridning, inkluderande urval och bred studentmedverkan säkerställs att den digitala omställningen inte koncentreras till redan starka miljöer utan bidrar till en mer sammanhållen och resilient regional utveckling.

Sammanfattningsvis är målgruppen inte enbart de företag som deltar direkt, utan hela det regionala innovations- och kompetenssystemet där företag, universitet och studenter tillsammans bygger långsiktig konkurrenskraft i Västerbotten.

Förväntat resultat av projektet på kort och lång sikt

På kort sikt förväntas projektet stärka små och medelstora företags faktiska genomförandeförmåga inom digitalisering och AI i exportarbetet. Den omedelbara förändringen handlar inte enbart om ökad kunskap, utan om att företag tar konkreta steg från inspiration till handling.

Genom regionala seminarier och kunskapsträffar i hela Västerbotten får företag en tydligare bild av hur AI kan användas i praktiska exportprocesser såsom marknadsanalys, kundbearbetning, administration och logistik. Fokus ligger på verkliga exempel och metoder som är anpassade till SME-företagens vardag. Detta bidrar till att sänka trösklarna och göra digitalisering mer begriplig och genomförbar, även för företag med begränsade resurser.

Parallellt arbetar en avgränsad grupp företag mer fördjupat med behovskartläggning och konkreta handlingsplaner. På kort sikt innebär detta att dessa företag identifierar prioriterade utvecklingsområden, påbörjar implementering av nya eller förbättrade digitala arbetssätt och stärker sin strategiska kapacitet. Ledning och nyckelpersoner får ett gemensamt språk för digital transformation, vilket i sig är en viktig förändring. Den interna dialogen kring kompetensbehov, ansvar och långsiktig utveckling fördjupas, vilket lägger grunden för mer varaktiga beteendeförändringar.

Samverkan med Umeå universitet ger dessutom tidiga effekter i form av etablerade relationer mellan företag och akademi. Studenter får möjlighet att arbeta med verkliga företagsutmaningar och företag får tillgång till aktuell kunskap och nya perspektiv. Redan under projektiden identifieras examensarbeten, praktikplatser och projektuppdrag, vilket stärker både företagets kompetensförsörjning och universitetets koppling till regionala behov.

För regionen som helhet innebär detta att fler företag, även de som inte deltar i de fördjupade insatserna, får tillgång till konkret metodik och regionala förebilder. På kort sikt ska projektet leda till att digitalisering och AI inte längre uppfattas som abstrakta möjligheter, utan som praktiskt genomförbara verktyg för internationell konkurrenskraft och regional utveckling.

På lång sikt förväntas projektet bidra till strukturella beteendeförändringar i Västerbottens exportinriktade näringsliv, i linje med den regionala utvecklingsstrategins prioriteringar om innovationskraft, digital kapacitet och regional sammanhållning.

Projektet ska inte enbart leda till enskilda AI-initiativ, utan stärka regionens samlade genomförandeförmåga och motståndskraft i en snabbt föränderlig global ekonomi.

Hos de deltagande små och medelstora företagen innebär detta att digitalisering och AI integreras som en naturlig del av affärs- och exportstrategierna. Företagen utvecklar intern kapacitet att arbeta datadrivet, fatta mer välgrundade beslut och kontinuerligt vidareutveckla sina arbetssätt. De blir mindre sårbara för externa förändringar och bättre rustade att möta internationell konkurrens.

På regional nivå bidrar projektet till att stärka Västerbottens resiliens genom att minska skillnader i tillgång till kompetens och utvecklingsmöjligheter mellan kust och inland. Genom att metoder utvecklas i pilotföretag och sprids brett skapas en regional modell för hur AI kan omsättas i praktisk konkurrenskraft. Detta stärker inte bara enskilda företag utan hela det exportinriktade näringslivets förmåga att anpassa sig till nya tekniska och marknadsmässiga villkor.

Projektet stärker också kopplingen mellan näringsliv och Umeå universitet. Företag får en mer naturlig och långsiktig ingång till akademisk kompetens, samtidigt som studenter får möjlighet att arbeta med verkliga företagsutmaningar. Detta bidrar till förbättrad kompetensförsörjning och ett mer integrerat regionalt innovationssystem.

Sammantaget bidrar projektet till hållbar regional utveckling enligt RUS och Agenda 2030, särskilt mål 8 (hållbar tillväxt), mål 9 (innovation och industri), mål 10 (minskad ojämlikhet), mål 12 (resurseffektivitet) och mål 17 (partnerskap).

Målgrupp

Projektets övergripande målgrupp är Västerbottens exporterande och exportintresserade små och medelstora företag som helhet. Syftet är att stärka regionens samlade förmåga att omsätta digitalisering och AI i praktisk internationell konkurrenskraft.

Företagen finns inom flera branscher tillverkning, livsmedel, tjänster, besöksnäring, teknik och kreativa näringar och är geografiskt spridda över hela länet, från kuststäder till inlandskommuner. Gemensamt är att de ser potentialen i AI och digitalisering men ofta saknar resurser, struktur och genomförandekapacitet för att omsätta tekniken i affärsnytta. Erfarenheter från Boosting Gateway2Export visar att intresset är stort, men att många företag fastnar i inspirationsfasen. Hindren är i första hand strategiska och organisatoriska, snarare än tekniska.

Projektet är därför utformat som en regional kapacitetssatsning snarare än en punktinsats. För att skapa verklig metodutveckling och beteendeförändring arbetar projektet med en avgränsad grupp företag som pilot- och lärandemiljöer. I dessa företag utvecklas, testas och kvalitetssäkras arbetssätt, modeller och verktyg för AI-integrerad exportutveckling.

Pilotföretagen är därmed inte projektets slutmål, utan en metod för att generera praktisk kunskap och trovärdiga exempel som kan spridas och användas av fler. Resultat och erfarenheter sprids löpande genom öppna seminarier, regionala kunskapsträffar och dokumentation, vilket gör att projektets effekter riktas mot hela regionens exportstruktur.

Den bredare målgruppen omfattar därför alla företag i Västerbotten med internationella ambitioner, inklusive de som inte deltar i de fördjupade utvecklingsinsatserna men tar del av metoder och lärdomar.

Indirekta målgrupper är:

- Studenter vid Umeå universitet som får arbeta med verkliga företagsutmaningar över tid.
- Umeå universitet och regionens utbildningsmiljöer som stärker sin koppling till näringslivet.
- Kommunernas näringslivsfunktioner och regionala utvecklingsaktörer som kan använda projektets arbetssätt i sitt fortsatta arbete.

Geografisk spridning är central. Företag i inlandet har generellt svagare tillgång till nätverk och specialistkompetens, vilket riskerar att förstärka regionala skillnader. Projektet arbetar därför aktivt för representation från hela regionen och genomför aktiviteter i flera kommuner samt i digitala format för att säkerställa tillgänglighet.

Projektet beaktar även mångfald och inkludering. Det finns snedfördelningar i målgruppen vad gäller kön, ålder och branschrepresentation. Arbetet inriktas därför på jämn könsfördelning bland deltagande företag, inkludering av yngre företagare och företag med internationell bakgrund samt en tillgänglig kommunikation som sänker trösklar för mindre och mindre digitalt mogna företag.

Genom detta angreppssätt stärks inte enbart enskilda företag, utan regionens samlade genomförandekapacitet och långsiktiga resiliens i en alltmer digital och global ekonomi.

Projektets hållbarhetsaspekter

Hållbarhetsaspekter är integrerade i projektets styrning, genomförande och uppföljning och utgör en del av samtliga arbetspaket. Arbetet omfattar miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet och operationaliseras genom konkreta krav, urval, indikatorer och uppföljning.

Planering

Redan i projektets utformning har hållbarhet varit styrande:

- Urvalsprocessen för deltagande företag (WP4) inkluderar geografisk spridning för att minska skillnader mellan kust och inland.
- Jämställd representation beaktas vid rekrytering av deltagande företag, experter och i styrgrupp.
- Upphandling av externa konsulter sker med beaktande av kompetens inom ansvarsfull AI, dataskydd och etiska aspekter.
- Seminarier och aktiviteter planeras med digitala alternativ för att minska resande och öka tillgänglighet.

Projektets indikatorplan (WP6) inkluderar uppföljning av könsfördelning, geografisk spridning och exempel på resurseffektivisering hos företagen.

Genomförande

Miljömässig hållbarhet

I företagens individuella handlingsplaner (WP4) uppmuntras AI-lösningar som bidrar till:

- effektivare logistik och minskade transportflöden,
- bättre prognoser och minskad överproduktion,
- effektivare användning av resurser och tid.

Digitala mötesformer prioriteras. Fysiska träffar samordnas för att minimera klimatpåverkan.

Social hållbarhet

Projektet arbetar aktivt med:

- inkluderande kommunikation (tillgängligt språk, varierade format),
- spridning av aktiviteter i hela länet,
- att lyfta kvinnliga och yngre företagsledare som förebilder,
- att integrera ansvarsfull AI-användning i seminarier och företagsstöd.

Ekonomisk hållbarhet

Genom att varje företag utvecklar och implementerar egna handlingsplaner byggs intern kapacitet. Projektet syftar inte till tillfälliga lösningar utan till strukturell kompetensuppbyggnad som lever vidare efter projektslut.

Uppföljning och lärande

Hållbarhetsaspekter följs upp genom:

- köns- och geografiskt uppdelad statistik,
- dokumentation av resurseffektiviserande effekter,
- analys av hur AI-lösningar påverkar arbetssätt och organisation,
- löpande reflektion i projektorganisationen tillsammans med Umeå universitet.

Resultaten återförs till styrgruppen och integreras i kommande aktiviteter. På så sätt blir hållbarhet inte en bilaga, utan en del av projektets kontinuerliga utveckling.

Projektet integrerar hållbarhet som metod, inte enbart som mål. Genom att kombinera teknisk kompetens, ansvarsfull AI-användning, geografisk inkludering och långsiktig kapacitetsuppbyggnad bidrar projektet till en mer resilient, konkurrenskraftig och sammanhållen region.

Kostnadsbudget

Kostnadsslag	Totalt
Personal	5 299 529
Externa tjänster	3 900 000
Resor och logi	850 000
Investeringar, materiel och lokaler	300 000
Schablonkostnader	3 941 342
Summa kostnader	14 290 871
Projektintäkter	
Summa faktiska kostnader	14 290 871
Bidrag annat än pengar	
Summa bidrag i annat än pengar	0
Summa totala kostnader	14 290 871

Finansieringsbudget

Finansiär	Totalt
Total offentligt bidrag annat än pengar	0
TILLVÄXTVERKET	5 716 349
UMEÅ KOMMUN	1 357 633
SKELLEFTEÅ KOMMUN	1 357 633
LYCKSELE KOMMUN	142 908
Total offentlig kontantfinansiering	8 574 523
Total offentlig finansiering	8 574 523
Total privat bidrag annat än pengar	0
Total privat kontantfinansiering	0
Total privat finansiering	0

Finansiering	Totalt
Region Västerbotten	5 716 348